

Dr Paweł Gacek

Komenda Główna Policji

ORCID: 0000-0001-6365-3146

p.gacek@wp.pl

**Usunięcie policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego
z uwagi na popełnienie przez niego czynu o znamionach
wykroczenia albo przewinienia dyscyplinarnego,
jeżeli popełnienie czynu jest oczywiste i uniemożliwia
jego udział w szkoleniu**

**Removal of the police officer from vocational basic training course
due to committing by him deed displaying the characteristics specified
under offence or disciplinary offence if commitment this deed is obvious
and makes it impossible for the police officer to remain in vocational
basic training course**

Abstract: This paper is entirely devoted to the issue of removal the police officer from vocational basic training course based on the paragraph 43 (3) (1) Regulation of the Minister of Internal Affairs and Administration of 19 June 2007 on the detailed conditions of vocational training and professional development in the Police. Attention was focused on premises which determine the application of this legal institution and discussed of its elements individually. There were also indicated the necessity to resolve service relationship with the police officer who was removed from vocational basic training course. Removal the police officer from vocational basic training course prevents re-referral his or her on this training course. On the other hand, the further employment the police officer who does not have vocational basic qualifications, and therefore

is unable to perform the service effectively, obviously violates the important service interest and determines to dismiss him or her based on Art. 41 (2) (5) Act on the Police.

Keywords: Police, police officer, student, service relationship, vocational basic training course, order to exclude a police officer from the group of students

Abstrakt: Artykuł został w całości poświęcony problematyce usunięcia policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego na podstawie § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji. Skoncentrowano uwagę na przesłance warunkującej zastosowanie tej instytucji oraz omówiono poszczególne jej elementy. Wskazano również na konieczność rozwiązania stosunku służbowego z policjantem usuniętym ze szkolenia zawodowego podstawowego. Usunięcie funkcjonariusza ze szkolenia zawodowego podstawowego uniemożliwia ponowne skierowanie go na to szkolenie. Z kolei dalsze zatrudnienie policjanta, który nie posiada kwalifikacji zawodowych podstawowych, a zatem niezdolnego do efektywnego pełnienia służby, w sposób oczywisty narusza ważny interes służby i determinuje zwolnienie go na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5 ustawy o Policji.

Słowa kluczowe: Policja, policjant, słuchacz, stosunek służbowy, szkolenie zawodowe podstawowe, rozkaz o wyłączeniu policjanta ze stanu słuchaczy

1. Zagadnienia wstępne

Policja, zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji¹, zobligowana jest do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Szczegółowy katalog zadań Policji został natomiast zamieszczony w art. 1 ust. 2 ustawy o Policji². Zadania Policji, polegające na zapewnieniu i utrzymaniu bezpieczeństwa i porządku publicznego, a zatem mające kluczowe znaczenie dla społeczeństwa, wymagają jednak zapewnienia rzeczywistych ich wykonawców. Są nimi funkcjonariusze Policji – policjanci, będący członkami tej organizacji. Zadań tych nie może bowiem

1 Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, t.j. Dz.U. 2021, poz. 1882 ze zm.

2 Dodać tylko należy, że stanowi on wyłącznie swego rodzaju przykładową egemplifikację tych zadań, z czego wynika, że nie zawiera on wyczerpującego ich wyliczenia.

realizować osoba nieposiadająca statusu funkcjonariusza Policji (funkcjonariusza publicznego). Konieczne jest zatem zapewnienie właściwego doboru kandydatów do służby – przyszłych funkcjonariuszy, którzy byliby zdolni do pełnienia tej służby w sposób właściwy. Przydzielone funkcjonariuszowi zadania stanowią bowiem pewną część zadań komórki organizacyjnej, w której pełni on służbę. Z kolei suma zadań wykonywanych przez wszystkich funkcjonariuszy danej komórki jest świadectwem realizacji powierzonych jej zadań, natomiast suma zadań wszystkich komórek danej jednostki Policji świadczy o realizacji przez nią zadań. Czynności służbowe realizowane przez poszczególnych funkcjonariuszy na zajmowanych przez nich stanowiskach służbowych, tj. zadania cząstkowe, w szerszym aspekcie świadczą zatem o prawidłowym, właściwym, sprawnym i efektywnym wypełnieniu zadań wymienionych w art. 1 ustawy o Policji. W konsekwencji, w szerszym ujęciu, zadania realizowane przez poszczególnych policjantów są świadectwem wypełniania misji Policji.

Służba w Policji jest natomiast rodzajem służby publicznej. Funkcjonariusze tej formacji nie wykonują zwykłej pracy najemnej, jak to ma miejsce u większości grup zawodowych, których podstawą zatrudnienia jest stosunek pracy. Funkcjonariusze służb zmilitaryzowanych, w tym również funkcjonariusze Policji, działają bowiem nie tyle w interesie pracodawcy, ile wykonują powierzone im czynności w celu zapewnienia ładu, porządku i bezpieczeństwa publicznego. Niewłaściwe byłoby wobec tego wskazanie, że wykonują pracę (pracują), pełnią bowiem służbę (służą)³. Niewątpliwie nie są też pracownikami⁴. Stosunek zatrudnienia funkcjonariusza Policji jest *stricte* administracyjnoprawny⁵. Jest więc stosunkiem typu niepracowniczego. Charakterystycznymi cechami tego rodzaju stosunku są natomiast zwiększona

3 P. Korus [w:] A. Sobczyk (red.), *Kodeks pracy. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2020, Legalis, – komentarz do art. 2, teza 5 i tam powołany wyrok SN z 1 października 1977 r., I CR 530/77, niepubl.

4 Szerzej na temat podmiotów w stosunkach zatrudnienia w służbach zmilitaryzowanych – zob. M. Grześków, *Nawiązanie stosunków zatrudnienia w służbach zmilitaryzowanych*, C.H. Beck, Warszawa 2020, s. 59 i n.

5 Szerzej na temat stosunku służbowego – zob. T. Kuczyński, E. Mazurczak-Jasińska, J. Stelina, *Stosunek służbowy*, System Prawa Administracyjnego, t. 11, C.H. Beck, Warszawa 2011; P. Szustakiewicz, *Stosunki służbowe funkcjonariuszy służb mundurowych i żołnierzy zawodowych jako sprawa administracyjna*, Diffin, Warszawa 2012; W. Kotowski, *Ustawa o Policji. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2008, s. 380 i n.; M. Wieczorek, *Charakter prawny stosunków służbowych funkcjonariuszy służb mundurowych*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2017; P. Gacek, *Nawiązanie stosunku służbowego z funkcjonariuszem Policji*, „Administracja. Teoria – Dydaktyka – Praktyka” 2011, nr 2(23), s. 76 i n.

dyspozycyjność (co do czasu, miejsca oraz rodzaju wykonywanych czynności)⁶, zwiększony stopień podporządkowania wobec przełożonych (przełożonego właściwego w sprawach osobowych, bezpośredniego przełożonego, *etc.*), a także zaostrożona odpowiedzialność o charakterze dyscyplinarnym i porządkowym. Specyfika zatrudnienia w służbie publicznej, w tym w Policji, zobowiązuje zatem osobę – z którą nawiązywany jest stosunek służbowy i która wskutek tego nabywa przymiot funkcjonariusza publicznego (funkcjonariusza Policji) – do rezygnacji z niektórych praw i wolności, jakie posiadają inni członkowie społeczeństwa. Nie budzi jednak wątpliwości, że przedmiotowa rezygnacja ma źródło w dobrowolnym zgłoszeniu się do służby, a zatem w dobrowolnie złożonym przez osobę fizyczną oświadczeniu, w którym zobowiązuje się do poddania szczególnemu reżimowi panującemu w tego rodzaju organizacji⁷. Warto również podkreślić, że zobowiązanie to rozciąga się na cały okres trwania stosunku służbowego, a zatem obliguje osobę fizyczną tak długo, jak długo trwa to zatrudnienie (w Policji).

Co również istotne, powszechny dostęp do służby publicznej, w tym do służby w formacji, jaką jest Policja, nie oznacza istnienia mechanizmu umożliwiającego pełnienie tej służby przez każdą osobę, która zgłosi gotowość do wstąpienia do odpowiedniej organizacji zmilitaryzowanej. Powszechny dostęp do służby publicznej sprowadza się jedynie do stworzenia odpowiednich warunków ustanawiających wyłącznie równe szanse w ubieganiu się o przyjęcie do tej służby⁸. Ponadto nawet przyjęcie do takiej służby nie gwarantuje jeszcze nieograniczonego w czasie zatrudnienia w odpowiedniej formacji, niezależnego od okoliczności zaistniałych w trakcie trwania stosunku służbowego⁹. Mogą one bowiem, w sytuacji ich zaistnienia, determinować, a w niektórych

6 „Istotą służby w Policji jest m.in. dyspozycyjność jej funkcjonariuszy, a granice dyspozycyjności określone są przepisami ustawy oraz aktów wykonawczych” (wyrok NSA z 28 lutego 2019 r., I OSK 950/17, Legalis 1940424). W tym samym tonie wyrok WSA w Warszawie z 26 stycznia 2017 r., II SA/Wa 1457/16, Legalis 1722135. „Podstawowym elementem służby w Policji umożliwiającym wykonywanie zadań tej formacji jest zdyscyplinowanie i dyspozycyjność policjanta” (wyrok WSA w Warszawie z 7 listopada 2012 r., II SA/Wa 1353/12, Legalis 830125). „Służba w Policji jest szczególnym rodzajem służby publicznej podlegającej określonym rygorom i ograniczeniom, a warunkiem jej pełnienia jest dyspozycyjność, która polega na poddaniu się szczególnej dyscyplinie służbowej” (wyrok WSA w Krakowie z 23 sierpnia 2012 r., III SA/Kr 1483/11, Legalis 866455).

7 B. Opaliński, P. Szustakiewicz, *Policja. Studium administracyjnoprawne*, Elipsa, Warszawa 2013, s. 133.

8 Wyrok TK z 10 maja 2000 r., K 21/99, Legalis 47842.

9 Wyrok NSA z 9 lipca 2009 r., I OSK 1219/08, Legalis 225503.

przypadkach – obligować do zwolnienia funkcjonariusza ze służby¹⁰. Służba publiczna ma niewątpliwie charakter selekcyjny. Zobowiązuje do spełniania określonych warunków nie tylko kandydatów zgłaszających gotowość do jej pełnienia, określonych w art. 25 ust. 1 ustawy o Policji, ale również do permanentnego legitymowania się tymi przymiotami przez funkcjonariuszy w trakcie trwania stosunku służbowego, a więc w trakcie całego okresu zatrudnienia w Policji. Utrata któregośkolwiek z nich może natomiast skutkować, a w niektórych przypadkach obligatoryjnie skutkuje, koniecznością rozwiązania z funkcjonariuszem stosunku służbowego.

Jest to szczególnie istotne w kontekście nowo przyjętych funkcjonariuszy, którzy zobowiązani są do odbycia służby przygotowawczej. W jej trakcie policjanci nie tylko zobowiązani są do nabycia stosownych umiejętności i uzyskania odpowiednich kwalifikacji zawodowych, które umożliwią im właściwe i efektywne wykonywanie czynności służbowych, a tym samym pełnienie służby, ale przede wszystkim – do potwierdzenia, że posiadają wymagane pragmatyką służbową przymioty niezbędne do służby w formacji zmilitaryzowanej i zhierarchizowanej. Niektóre z wymogów zamieszczonych w art. 25 ust. 1 ustawy o Policji mają bowiem charakter ocenny. Uznanie, że kandydat do służby posiada nieposzlakowaną opinię lub zdolność do służby w formacjach uzbrojonych, podległych szczególnej dyscyplinie służbowej, której gotów jest się podporządkować, nie świadczy wobec tego o braku konieczności następczej weryfikacji tych przymiotów, tj. po przyjęciu do służby, w szczególności w trakcie trwania służby przygotowawczej. Służba ta stanowi niejako okres próby dla policjanta, w którym zostanie potwierdzone, iż jest on niezbędnym elementem tej formacji, za pomocą którego organizacja ta będzie właściwie wykonywać swoje ustawowe zadania. Celem służby przygotowawczej jest bowiem przygotowanie policjanta do jej pełnienia, wyszkolenie go oraz zbadanie jego przydatności do dalszego jej pełnienia na podstawie nie tylko nabytych w trakcie pełnionej służby kwalifikacji zawodowych, ale także oceny jego postawy etyczno-moralnej. Wyjątkowo istotnym, o ile nie najważniejszym, jej elementem są bowiem predyspozycje policjanta i jego charakter. Ma on wszak reprezentować organy władzy publicznej wobec członków społeczeństwa. Weryfikacja ta ma również zminimalizować prawdopodobieństwo ewentu-

10 Ustawa o Policji przewiduje bowiem podstawy do obligatoryjnego i fakultatywnego zwolnienia ze służby. Zostały one zamieszczone w art. 41 ust. 1–3 oraz w art. 38 ust. 4. Jest to katalog zamknięty (*numerus clausus*). Wynika z tego, że zwolnienie funkcjonariusza ze służby w Policji może nastąpić wyłącznie na jednej z podstaw zamieszczonych w pragmatyce służbowej.

alnego błędnego założenia lub niewłaściwej weryfikacji dokonanej w związku z przyjęciem kandydata do służby w Policji, w odniesieniu do posiadanych przez niego przymiotów jako przyszłego funkcjonariusza.

Z uwagi na powyższe, każdy nowo przyjęty do służby policjant kierowany jest do właściwej jednostki szkoleniowej celem odbycia szkolenia zawodowego podstawowego. Zgodnie z § 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji¹¹ ma ono przygotować policjanta do wykonywania podstawowych zadań służbowych na stanowiskach, na których są wymagane kwalifikacje zawodowe podstawowe. Podkreślić również należy, że skierowanie nowoprzyjętego funkcjonariusza do służby ma, co do zasady, charakter obligatoryjny i następuje po przyjęciu do służby w Policji¹². Ukończenie szkolenia zawodowego podstawowego z wynikiem pozytywnym potwierdza nie tylko posiadanie przez niego kwalifikacji zawodowych podstawowych, a tym samym umożliwia przyjęcie, że jest zdolny do pełnienia służby i wykonywania w jej trakcie czynności służbowych, ale przede wszystkim umożliwia mianowanie go na inne stanowiska służbowe¹³.

11 Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji, Dz.U. 2007 Nr 126, poz. 877 ze zm.

12 § 10 ust. 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. Pierwotnie policjant był kierowany na szkolenie podstawowe bezpośrednio po przyjęciu do służby. § 1 pkt 3 lit. a rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 kwietnia 2021 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji (Dz.U. 2021, poz. 647) dokonano jednak zmiany § 10 ust. 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r., skreślając słowo „bezpośrednio”. Jak się wydaje, ma to związek z koniecznością wyboru odpowiedniego szkolenia, o którym mowa w § 3 ust. 1-3 rozporządzenia, na które mają być skierowani nowo przyjęci policjanci, w zależności od nabytych już uprzednio przez nich kwalifikacji lub wykształcenia.

13 Zgodnie z § 1 pkt 5 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. kwalifikacjami zawodowymi podstawowymi lub wyższymi są odpowiednio: kwalifikacje zawodowe podstawowe lub wyższe, w rozumieniu przepisów w sprawie wymagań w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i stażu służby, jakim powinni odpowiadać policjanci na stanowiskach komendantów Policji i innych stanowiskach służbowych, oraz warunków ich mianowania na wyższe stanowiska służbowe. Kwestie te reguluje rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie wymagań w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i stażu służby, jakim powinni odpowiadać policjanci na stanowiskach komendantów Policji i innych stanowiskach służbowych oraz warunków ich mianowania na wyższe stanowiska służbowe, Dz.U. 2007 Nr 123, poz. 857 ze zm. W tabeli nr 2 „Wymagania

Potwierdzeniem ukończenia szkolenia zawodowego podstawowego przez policjanta jest świadectwo ukończenia tego szkolenia¹⁴.

Istnieją jednak takie przypadki, które skutkują nieukończeniem szkolenia zawodowego podstawowego przez policjanta. Prawodawca przewidział bowiem, w rozporządzeniu MSWiA z 19 czerwca 2007 r., zwolnienie policjanta-słuchacza¹⁵ ze szkolenia (§ 43 ust. 1), usunięcie słuchacza ze szkolenia (§ 43 ust. 2 i 3), a także skreślenie słuchacza ze szkolenia (§ 43 ust. 4). Każdy z wymienionych instrumentów jest niezależny i niekonkurencyjny w stosunku do pozostałych. Każdy z nich może też zostać zastosowany wyłącznie po zmaterializowaniu się przesłanek objętych wskazanymi przepisami wymienionego wyżej aktu wykonawczego do ustawy o Policji. Każdy z nich wywołuje także odmienne konsekwencje. O ile bowiem zwolnienie policjanta ze szkolenia może powodować wznowienie szkolenia, w celu dokończenia przerwane szkolenia¹⁶ albo ponowne skierowanie celem odbycia pełnego szkolenia¹⁷, o tyle w sytuacji usunięcia albo skreślenia powrót taki nie jest możliwy. W tym ostatnim przypadku skreślenie słuchacza następuje w przypadku jego zgonu, wobec czego oczywistym jest, że okoliczność ta stanowi podstawę do ustania stosunku służbowego, a co za tym idzie, do ustania wszelkich obowiązków wynikających z jego treści, z uwagi na brak jednej z jego stron – funkcjonariusza Policji. W przypadku natomiast usunięcia słuchacza ze szkolenia, wznowienie albo ponowne skierowanie na takie szkolenie nie jest dopuszczalne z uwagi na wyraźne brzmienie § 46 ust. 2 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r.

w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i stażu służby, jakim powinni odpowiadać policjanci na innych stanowiskach służbowych”, stanowiącej załącznik do tego rozporządzenia, w poz. 90 – zamieszczono stanowisko służbowe kursanta. Jest to jedyne stanowisko służbowe w Policji, na które mianowanie policjanta nie wymaga posiadania kwalifikacji zawodowych (podstawowych lub wyższych). Mianowanie policjanta na stanowisko wyższe niż kursanta wymaga co najmniej posiadania przez niego kwalifikacji zawodowych podstawowych.

- 14 Zawiera ono ogólny wynik nauki oraz ocenę z egzaminu końcowego (§ 42 ust. 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r.). Absolwent szkolenia podstawowego otrzymuje świadectwo z wyróżnieniem, jeżeli uzyskał ocenę co najmniej bardzo dobrą z egzaminu końcowego i ogólnego wyniku nauki (§ 42 ust. 4). Wzory świadectw, o których mowa wyżej, określają załączniki do tego rozporządzenia.
- 15 Słuchaczem jest policjant odbywający szkolenie zawodowe lub doskonalenie centralne (§ 1 pkt 2 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r.).
- 16 Jeżeli oczywiście zostaną spełnione przesłanki wskazane w § 45 ust. 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r.
- 17 Jeżeli przerwa w szkoleniu trwa dłużej niż 12 miesięcy (§ 45 ust. 3 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r.).

Zgodnie z tym przepisem policjanta usuniętego ze szkolenia podstawowego nie kieruje się ponownie na to szkolenie. Jak wynika z powyższego, usunięcie policjanta-słuchacza ze szkolenia zawodowego podstawowego uniemożliwia odbycie mu tego szkolenia, a tym samym uniemożliwia mu także uzyskanie kwalifikacji zawodowych podstawowych. Wskutek tego, policjant taki nie jest uprawniony do wykonywania podstawowych zadań służbowych na stanowiskach, na których są wymagane kwalifikacje zawodowe podstawowe. Oznacza to, że nie może również w sposób właściwy i efektywny pełnić służby. Usunięcie policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego wpływa zatem na status służbowy takiego policjanta.

Kwestie z tym związane nie były jak dotąd przedmiotem analizy w doktrynie, a są one istotne dla obu stron stosunku służbowego, ponieważ ich konsekwencje mogą doprowadzić do rozwiązania tego stosunku prawnego. Trudno jednak w ramach jednego tylko opracowania odnieść się do wszystkich aspektów związanych z tym zagadnieniem. Wobec powyższego dalsza jego część zostanie ograniczona do omówienia przesłanki zawartej w § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r., wskazania okoliczności warunkującej jej zmaterializowanie się, a także skutków, jakie w sferze służbowej policjanta wywołuje rozkaz o wyłączeniu go ze stanu słuchaczy szkolenia zawodowego podstawowego.

Należy jednocześnie zaznaczyć, że w praktyce wskazana przesłanka ma częste zastosowanie. Stąd też, z uwagi na daleko idące konsekwencje, jakie w sferze służbowej policjanta wywołuje jego usunięcie ze szkolenia zawodowego podstawowego, konieczne jest wykazanie, że w danych okolicznościach właśnie ta przesłanka ma zastosowanie. Każde działanie uprawnionego podmiotu winno bowiem odbywać się w granicach wytyczonych przez właściwe przepisy pragmatyki służbowej. Celem tego opracowania jest zatem precyzyjne wskazanie granic sfery, w jakiej uprawniony podmiot zyskuje kompetencje do podjęcia tego rodzaju działania. Jak już wcześniej zaznaczono, uprawnienie do usunięcia policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego na podstawie § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. materializuje się wyłącznie po zaistnieniu przesłanki objętej tym przepisem. Rozporządzenie, o którym mowa, nie definiuje jednak pojęć wypełniających treść tej przesłanki. Tym samym konieczna jest szczegółowa analiza poszczególnych elementów wymienionego przepisu na podstawie innych przepisów pragmatyki służbowej, które pozwolą na zrekonstruowanie normy prawnej zawartej w § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r.

2. Możliwość usunięcia policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego na podstawie § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia z 19 czerwca 2007 r.

Jak już wcześniej zaznaczono, w treści rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. został przewidziany szczególny instrument, który umożliwia usunięcie policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego. Co również istotne, prawodawca przewidział zarówno przypadki, gdy takie usunięcie jest obligatoryjne (§ 43 ust. 2 pkt 1–4), a także takie, które uprawniają do skorzystania z tego instrumentu (§ 43 ust. 3 pkt 1–2). Niezależnie od tego, czy usunięcie jest obligatoryjne czy fakultatywne, wymaga uprzedniego spełnienia określonych przesłanek. Przesłanki te zostały enumeratywnie wyliczone w § 43 ust. 2 oraz 3 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. Katalog ten ma charakter zamknięty (*numerus clausus*). Stanowisko przeciwne nie wytrzymuje krytyki. Gdyby intencją prawodawcy było jedynie wyszczególnienie najbardziej typowych przyczyn obligujących albo uprawniających do usunięcia policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego, a więc gdyby miało na celu stworzenie jedynie katalogu otwartego tych przesłanek, wówczas treść przepisów § 43 ust. 2 oraz 3 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. byłaby zgoła odmienna. Zasadne wydaje się, że pewna egzemplifikacja przesłanek mająca charakter otwarty (przykładowe ich wyliczenie) musiałaby zostać poprzedzona sformułowaniem „w szczególności” przed tym wyliczeniem. Niecelowym byłoby również tworzenie odrębnego katalogu przesłanek obligatoryjnego i fakultatywnego usunięcia policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego, skoro i tak można by usunąć policjanta ze szkolenia w sytuacji niewymienionej w przepisie określającym przesłanki do zastosowania instytucji obligatoryjnego albo fakultatywnego usunięcia. Z treści § 43 ust. 2 oraz 3 rozporządzenia bezsprzecznie wynika natomiast, że słuchacza usuwa się (bądź można usunąć) ze szkolenia, jeżeli wystąpiła co najmniej jedna przesłanka wymieniona w § 43 ust. 2 pkt. 1–4 lub ust. 3 pkt 1–2 wymienionego rozporządzenia. Zatem obligatoryjne usunięcie ze szkolenia może nastąpić wyłącznie po spełnieniu przesłanek enumeratywnie wymienionych § 43 ust. 2 rozporządzenia, a fakultatywne po spełnieniu przesłanek wymienionych w § 43 ust. 3. Zasadne również wydaje się stwierdzenie, że w sytuacji zmaterializowania się zarówno obligatoryjnej, jak i fakultatywnej podstawy uzasadniającej to usunięcie, prymat należy przyznać tej pierwszej, bowiem ona zobowiązuje do usunięcia policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego. Ma zatem charakter związany i nie pozostawia wyboru co do możliwości zastosowania tego instrumentu. W przypadku na-

tomiał łącznego wystąpienia co najmniej dwóch przesłanek obligatoryjnych, mogłyby one zostać kumulatywnie wskazane jako podstawy do takiego usunięcia. Analogicznie w sytuacji jednoczesnego wystąpienia co najmniej dwóch podstaw fakultatywnego usunięcia ze szkolenia zawodowego podstawowego.

Nie budzi jednak wątpliwości, że niezależnie od tego, czy usunięcie w danych okolicznościach następuje obligatoryjnie czy fakultatywnie, konieczne jest uprzednie potwierdzenie, że zmaterializowała się konkretna przesłanka warunkująca to usunięcie. Jedna z nich została zamieszczona w § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. Zgodnie z tym przepisem słuchacza można usunąć ze szkolenia, jeżeli popełnił czyn o znamionach wykroczenia lub przewinienia dyscyplinarnego, jeżeli popełnienie czynu jest oczywiste i uniemożliwia jego udział w szkoleniu. Warto również zaznaczyć, że kursant może nie zostać usunięty ze szkolenia zawodowego podstawowego mimo wystąpienia przesłanki objętej tym przepisem. Skorzystanie z tego uprawnienia warunkuje natomiast kumulatywne spełnienie wymienionych tym przepisem warunków.

Podmiotem uprawnionym do usunięcia (zwolnienia lub skreślenia) policjanta słuchacza ze szkolenia jest Komendant–Rektor Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, komendant szkoły policyjnej albo komendant wojewódzki (Stołeczny) Policji właściwy dla ośrodka szkolenia Policji. Usunięcie (zwolnienie lub skreślenie) następuje w formie rozkazu o wyłączeniu ze stanu słuchaczy szkolenia (§ 44 ust. 1 rozporządzenia). Istotne jest także to, że rozkaz ten musi wskazywać podstawę prawną oraz datę i powód usunięcia ze szkolenia (§ 44 ust. 2 pkt 3 i 7). Rozkaz ten nie stanowi jednak kwalifikowanego aktu administracyjnego, jakim jest decyzja administracyjna. Nie podlega wobec tego weryfikacji w administracyjnym toku instancji ani na drodze sądowoadministracyjnej¹⁸. Kwestia usunięcia policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego nie stanowi zatem sprawy administracyjnej w rozumieniu art. 1 k.p.a.¹⁹ Należy również zaznaczyć, że w treści § 44 ust. 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. prawodawca celowo użył pojęcia „rozkaz” na określenie formy rozstrzygnięcia w tej

18 „Sprawy związane z podległością służbową pomiędzy przełożonym a podwładnym wyłączone są z zakresu przedmiotowego i podmiotowego k.p.a., co powoduje, że nie jest możliwe stwierdzenie nieważności rozkazu personalnego komendanta wojewódzkiego Policji w sprawie usunięcia policjanta ze szkolenia zawodowego oraz wyłączenia go ze stanu słuchaczy ośrodka szkolenia Policji i korzystanie ze środków zaskarżenia w administracyjnym toku instancji” (wyrok WSA w Warszawie z 18 maja 2017 r., II SA/Wa 201/17, Legalis 1631116).

19 Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, t.j. Dz.U. 2021, poz. 735 ze zm.

sprawie²⁰. Jest on szczególnego rodzaju poleceniem (rozkazem w rozumieniu art. 115 § 18 k.k.²¹, art. 141a ustawy o Policji²²) wydawanym służbowo przez uprawnionego przełożonego. Uprawnienie to jest wyrazem silnej podległości służbowej, cechującej formacje mundurowe, zorganizowane na zasadach hierarchiczności²³. Korzystanie przez podmiot, o którym mowa w § 44 ust. 1 rozporządzenia MSWiA z dnia 19 czerwca 2007 r., z przyznanego mu uprawnienia, tj. kompetencji związanej z określonym aspektem sfery wewnątrzsłużbowej policjanta, wynikającej ze stosunku nadrzędności (tego przełożonego wobec policjanta będącego jego podwładnym) i podległości służbowej (tego podwładnego wobec przełożonego), wynikającej z przyjętej w Policji hierarchicznej struktury organizacyjnej, wymaga wykorzystania ich w przyznanych przez przepisy granicach. Korzystanie z tych uprawnień nie może następować w sposób arbitralny i całkowicie dowolny, zwłaszcza, że instrumenty prawne, o których mowa – skutkujące usunięciem policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego, w konsekwencji oddziałują na jego status służbowy, w tym w szczególności mogą doprowadzić do

20 Nie użyto w tym przypadku pojęcia rozkaz personalny, który jest formą rozstrzygnięcia sprawy, stanowiącej sprawę osobową policjanta. Zgodnie z § 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 maja 2013 r. w sprawie szczegółowych praw i obowiązków oraz przebiegu służby policjantów, t.j. Dz.U. 2020, poz. 1113 ze zm. – sprawami osobowymi policjanta są sprawy związane z nawiązaniem, zmianą i rozwiązaniem stosunku służbowego oraz wynikającymi z jego treści prawami i obowiązkami policjantów. Te załatwiane są w formie rozkazu personalnego, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej (§ 3 ust. 3). Przykładowy katalog spraw osobowych wskazano w § 3 ust. 1 rozporządzenia. Sprawy osobowe związane z nawiązaniem, zmianą lub rozwiązaniem stosunku służbowego są jednocześnie decyzjami administracyjnymi. Rozkazy personalne rozstrzygające sprawy osobowe, które nie kształtują stosunku służbowego nie są, co do zasady, kwalifikowanymi aktami administracyjnymi (szerzej na ten temat zob. W. Maciejko, A. Korcz-Maciejko, *Postępowanie w sprawach osobowych w Policji*, Gaskor, Wrocław 2010, s. 46 i n.). Rozkaz o wyłączeniu ze stanu słuchaczy nie kształtuje stosunku służbowego – nie modyfikuje go w żaden sposób. Odnosi on skutek wyłącznie w sferze wewnątrzsłużbowej funkcjonariusza – wpływa na jego status służbowy.

21 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, t.j. Dz.U. 2021, poz. 2345 ze zm.

22 Szerzej na temat rozkazu i polecenia służbowego – zob. P. Gacek, *Niewykonanie rozkazu lub polecenia jako podstawa odpowiedzialności dyscyplinarnej funkcjonariusza Policji*, „Policja. Kwartalnik Kadry Kierowniczej Policji” 2018, nr 4, s. 32-47; P. Gacek, *Polecenie prokuratora wydane Policji na podstawie art. 15 § 1 k.p.k. (wybrane zagadnienia)*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2018, nr 4, s. 81-105.

23 Policja jest formacją zmilitaryzowaną i zhierarchizowaną, wzorowaną na formacjach wojskowych. Model hierarchicznej struktury Policji został uregulowany w zarządzeniu nr 30 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 grudnia 2013 r. w sprawie funkcjonowania organizacji hierarchicznej w Policji, t.j. Dz.Urz. KGP 2018, poz. 89 ze zm.

rozwiązania z nim stosunku służbowego. Podkreślić wobec tego należy, że podmiot, o którym mowa w § 44 ust. 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. zyskuje władztwo nad policjantem, ale nie ma ono charakteru nieograniczonego. Zobowiązany jest on wobec tego do wykazania, że podejmuje działanie polegające na korzystaniu z odpowiedniego instrumentu prawnego w granicach wytyczonych przez stosowny przepis prawa. Arbitralne i nieuzasadnione wykonywanie tego władztwa, a więc z przekroczeniem przyznanych kompetencji, stanowi w istocie działanie wykraczające poza granice przyznanych uprawnień, a tym samym jest ich przekroczeniem. Nie budzi również wątpliwości, że uprawniony podmiot samodzielnie dokonuje kwalifikacji okoliczności, które w jego ocenie materializują przesłankę, o której mowa w § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji. Obliguje go to tym samym do wykazania, że spełniają one kryteria umożliwiające odpowiednie zakwalifikowanie zdarzenia, w którym uczestniczył dany funkcjonariusz jako wypełniającego dyspozycję normy prawnej wynikającej z § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r.

Podstawą do wydania rozkazu o wyłączeniu policjanta–słuchacza ze stanu słuchaczy szkolenia zawodowego podstawowego z powołaniem na § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. jest popełnienie przez policjanta–słuchacza czynu o znamionach wykroczenia lub przewinienia dyscyplinarnego, jeżeli jego popełnienie jest oczywiste i uniemożliwia udział funkcjonariusza w szkoleniu. Nie budzi wątpliwości, że o tym, czy dany czyn wypełnia znamiona wykroczenia albo przewinienia dyscyplinarnego zawsze decyduje przepis prawa. Wykroczeniem, zgodnie z art. 1 § 1 i 2 k.w.²⁴ jest czyn społecznie szkodliwy i zabroniony przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia (bezprawny) pod groźbą kary aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do 5 000 zł lub nagany (karalny) oraz zawiniony²⁵. Istotne jest jednak to, że § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia nie odwołuje się do popełnionego wykroczenia jako jednego z warunków, które materializują przesłankę uprawniającą do usunięcia policjanta–słuchacza ze szkolenia, ale do czynu, który wypełnia znamiona wykroczenia, czyli do czynu stanowiącego zachowanie o znamionach określonych w ustawie karnej jako wykroczenie (art. 47 § 1 k.w.). Należy również zaznaczyć,

24 Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń, t.j. Dz.U. 2021, poz. 2008 ze zm.

25 „Określone w art. 1 § 1 i 2 k.w. podstawy odpowiedzialności za wykroczenie pozwalają ustalić elementy struktury, a w konsekwencji definicję tej kategorii czynu zabronionego” (P. Daniluk [w:] P. Daniluk (red.), *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Warszawa 2019, Legalis, teza 5).

że musi być to przepis rangi ustawowej²⁶. Nie ma natomiast znaczenia, czy opis czynu wypełniającego znamiona wykroczenia zamieszczony jest w k.w. albo w innym akcie prawnym rangi ustawy. Istotne jest, aby wypełniał on znamiona wykroczenia. Czyn wypełniający znamiona wykroczenia może być zarówno wykroczeniem umyślnym, jak i nieumyślnym, może polegać na dokonaniu, usiłowaniu, podżeganiu albo pomocnictwie w jego dokonaniu. Czyn ten może być popełniony samodzielnie lub wspólnie z innymi osobami, w tym w szczególności z innymi policjantami. Przesłanka zamieszczona § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. może zostać spełniona zarówno w przypadku, gdy czyn wyczerpuje znamiona jednego wykroczenia, jak również wyczerpuje znamiona wielu wykroczeń określonych w dwóch lub więcej przepisach ustawy. W sytuacji natomiast zbiegu czynu o znamionach wykroczenia z czynem o znamionach przestępstwa umyślnego ściganego z oskarżenia publicznego materializuje się przesłanka z § 43 ust. 2 pkt 4. Przesłanka obligatoryjnego usunięcia ze szkolenia ma bowiem prymat przed fakultatywną. Z kolei przewinieniem dyscyplinarnym, zgodnie z art. 132 ust. 1 ustawy o Policji, może być zarówno naruszenie dyscypliny służbowej, jak też nieprzestrzeganie zasad etyki zawodowej. Naruszenie dyscypliny służbowej stanowi czyn policjanta polegający na zawinionym przekroczeniu uprawnień lub niewykonaniu obowiązków wynikających z przepisów prawa lub rozkazów i poleceń wydanych przez przełożonych uprawnionych na podstawie tych przepisów (art. 132 ust. 2). W art. 132 ust. 3 zamieszczono katalog czynów polegających na naruszeniu dyscypliny służbowej. Stanowi on jedynie pewnego rodzaju egemplifikację, a zatem nie zawiera wyczerpującego wyczerpania czynów będących przewinieniami dyscyplinarnymi, które polegają na naruszeniu dyscypliny służbowej. Nieprzestrzeganiem etyki zawodowej jest z kolei czyn naruszający normy zawarte w zarządzeniu nr 805 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2003 r. w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta”²⁷. Co również istotne, zasady etyki zawodowej policjanta wynikają z ogólnych wartości i norm moralnych uwzględniających specyfikę zawodu policjanta. Obowiązkiem policjanta jest natomiast przestrzeganie tych zasad (§ 1 ust. 1 i 2 załącznika do zarządzenia nr 805 KGP). W sytuacjach nieuregulo-

26 Wyrok SN z 20 października 2009 r., III KK 247/09, Legalis 288300; wyrok SN z 5 listopada 2009 r., III KK 269/09, Legalis 309940; wyrok SN z 20 października 2009 r., III KK 267/09, Legalis 453411; wyrok SN z 20 października 2009 r., III KK 283/09, Legalis 453418.

27 Zarządzenie nr 805 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2003 r. w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta”, Dz.Urz. KGP 2004 Nr 1, poz. 3.

wanych przepisami prawa lub nieujętych w zasadach etyki zawodowej policjant powinien kierować się zasadami współżycia społecznego i postępować tak, aby jego działania mogły być przykładem praworządności i prowadziły do pogłębiania społecznego zaufania do Policji (§ 2 załącznika). Analogicznie jak w poprzednim przypadku – tj. wykroczenia – warunek, o którym mowa w § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. zostaje spełniony, jeśli czyn wypełni znamiona przewinienia dyscyplinarnego.

Skoro warunki stanowiące przesłankę z § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia zostają spełnione w sytuacji, gdy czyn wypełnia znamiona wykroczenia lub przewinienia dyscyplinarnego, to należy przyjąć, że nie chodzi o ustalenie, czy policjant–słuchacz popełnił dane wykroczenie lub przewinienie dyscyplinarne²⁸. Ustalenie natomiast, czy dany czyn wypełnia znamiona wykroczenia lub przewinienia dyscyplinarnego, sprowadza się do potwierdzenia, że mieści się on w dyspozycji określonej normy prawnej statuującej określonego rodzaju wykroczenie lub przewinienie dyscyplinarne. Zobowiązuje to do sięgnięcia do odpowiednich przepisów pragmatyki służbowej lub k.w. (bądź innych ustaw, w których zamieszczono przepisy przewidujące wykroczenia), celem ustalenia czy zaistniały stan faktyczny może zostać podciągnięty do danej normy prawnej statuującej konkretne wykroczenie lub przewinienie dyscyplinarne. Tym samym badając, czy zaistniała przesłanka, o której mowa w § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia nie bada się w szczególności aspektu za winienia funkcjonariusza²⁹.

28 Ustalenie bowiem tych okoliczności zastrzeżone jest dla innych podmiotów, tj. sądu w przypadku wykroczenia, a także przełożonego dyscyplinarnego, o którym mowa w art. 133 ustawy o Policji. Rolą uprawnionego podmiotu jest natomiast, jak słusznie zauważa A. Korcz-Maciejko, przyrównanie stanu faktycznego do przepisu prawa opisującego znamiona czynu zabronionego oraz sformułowanie konkluzji, czy odpowiada on ustawowym znamionom, tj. wykroczenia lub przewinienia dyscyplinarnego. Por. W. Maciejko, A. Korcz-Maciejko, *Postępowanie...*, s. 320.

29 Por. z wyrokiem NSA z 16 stycznia 2020 r., I OSK 3076/18, Legalis 2287521, a także z wyrokiem NSA z 16 stycznia 2020 r., I OSK 3430/18, Legalis 2287525, w których sąd wskazał, że w przepisie art. 41 ust. 2 pkt 8 ustawy o Policji sformułowanie „o znamionach przestępstwa” oznacza konieczność sięgnięcia do przepisów k.k. celem odkodowania dyspozycji danej normy karnej. Organ administracyjny, jak również sąd administracyjny nie są natomiast uprawnieni do badania winy funkcjonariusza i oceny, czy popełnił on przestępstwo. Rozważania te należy odnieść *per analogiam* do użytego w przepisie § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. sformułowania „o znamionach wykroczenia albo przewinienia dyscyplinarnego”. Brak jest wobec tego, w kontekście tego przepisu, podstaw do badania winy funkcjonariusza i oceny czy popełnił on wykroczenie lub przewinienie dyscyplinarne.

Ustalenie, że czyn popełniony przez funkcjonariusza wypełnia znamiona wykroczenia lub przewinienia dyscyplinarnego, jest warunkiem koniecznym, lecz jeszcze niewystarczającym do usunięcia go ze szkolenia zawodowego podstawowego. § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia wymaga ponadto, by popełnienie tego czynu było oczywiste i uniemożliwiało dalszy udział policjanta w tym szkoleniu. Konieczne jest zatem wykazanie kumulatywnego spełnienia pozostałych warunków zamieszczonych w § 43 ust. 3 pkt 1. Tyimi warunkami są: oczywistość winy popełnionego przez policjanta czynu o znamionach wykroczenia lub przewinienia dyscyplinarnego oraz wskazanie, że wskutek jego popełnienia nie jest możliwe kontynuowanie przez niego szkolenia. Zaakcentowania także wymaga, że wykazanie jedynie uzasadnionego podejrzenia lub też wysokiego prawdopodobieństwa popełnienia przez funkcjonariusza (słuchacza) czynu o znamionach wykroczenia lub przewinienia dyscyplinarnego nie jest tożsame z oczywistością jego popełnienia³⁰, a tym samym nie stanowi jeszcze dostatecznej podstawy do podjęcia wobec niego decyzji, która skutkowałaby usunięciem go z tego szkolenia.

Odnosząc się do kryterium oczywistości, należy wskazać, że nie zostało ono zdefiniowane przez prawodawcę w rozporządzeniu. Należy jednak zaznaczyć, że w art. 41 ust. 2 pkt 8 ustawy o Policji zamieszczono – jako jedną z podstaw fakultatywnego zwolnienia policjanta ze służby w Policji – przesłankę, która odwołuje się do tego samego pojęcia, jakim jest „oczywistość”. Zgodnie z powołanym wyżej przepisem, policjant może być zwolniony ze służby w przypadku popełnienia przez niego czynu o znamionach przestępstwa albo przestępstwa skarbowego, jeżeli popełnienie czynu jest oczywiste i uniemożliwia jego pozostanie w służbie. Z uwagi na podobieństwo użytych w art. 41 ust. 2 pkt 8 ustawy o Policji oraz w § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. pojęć i sformułowań, zasadne jest sięgnięcie do wymienionej podstawy umożliwiającej fakultatywne zwolnienie funkcjonariusza ze służby w Policji, w celu ustalenia desygatów pojęcia „oczywistość”, a następnie odniesienie *per analogiam* twierdzeń wypracowanych w kontekście tej podstawy zwolnienia do omawianej problematyki związanej z przesłanką fakultatywnego usunięcia kursanta ze szkolenia zawodowego podstawowego. Na marginesie zaakcentowania wymaga również to, iż na gruncie ustawy o Policji także nie zdefiniowano *expressis verbis* tego pojęcia, tj. w konkretnym przepisie. Jego znaczenie zostało natomiast wypracowane przez judykaturę³¹.

30 W. Maciejko, A. Korcz-Maciejko, *Postępowanie...*, s. 321; P. Szustakiewicz, *Stosunki...*, s. 290.

31 Wyrok NSA z 2 sierpnia 2016 r., I OSK 488/15, Legalis 1511831.

Popełnienie czynu o znamionach wykroczenia lub przewinienia dyscyplinarnego jest oczywiste, jeśli nie budzi wątpliwości³² ani to, że czyn spełnia znamiona wykroczenia lub przewinienia dyscyplinarnego, ani to, która osoba popełniła ten czyn, tj. policjant-słuchacz. Oczywisty to inaczej niewątpliwy, jaskrawy, bezsporny, bezsprzeczny, ewidentny, bezdyskusyjny, pewny, niebudzący wątpliwości³³. Tym samym oczywistość może być przyjęta wyłącznie w sytuacji, gdy wynika ona z ustalonych okoliczności faktycznych, a te są bezdyskusyjne, jaskrawe, widoczne od razu „na pierwszy rzut oka”, niewymagające dalszych dociekań lub też pogłębionych analiz danego przypadku, w kontekście wypełnienia przez dany czyn znamion wykroczenia lub przewinienia dyscyplinarnego³⁴. Ocena zdarzenia musi być zatem przekonująca. Możliwa jest ona w szczególności w tych sytuacjach, gdy sprawca czynu został złapany na gorącym uczynku lub przyznał się do jego popełnienia³⁵, a także w sytuacjach gdy z innych okoliczności zdarzenia można w sposób niesprzeczny i niebudzący wątpliwości ustalić, że dany czyn wypełniający znamiona wykroczenia lub przewinienia dyscyplinarnego został popełniony przez indywidualnie wskazaną osobę³⁶. Oczywistość nie będzie miała natomiast miejsca, jeśli ocena będzie wynikiem następczej analizy zebranego materiału dowodowego w sprawie³⁷.

Warto także podkreślić, że „oczywistości” nie można w żadnym przypadku odnosić do ustaleń lub decyzji procesowych zaistniałych w postępowaniu w sprawie o wykroczenie lub w postępowaniu dyscyplinarnym³⁸. Postępowania

32 B. Opaliński, P. Szustakiewicz, *Policja...*, s. 182.

33 *Oczywisty* [hasło], [w:] *Słownik Języka Polskiego*, <https://sjp.pwn.pl/szukaj/oczywisty.html> [dostęp: 11.11.2021].

34 Por. wyrok NSA z 29 stycznia 2020 r., I OSK 3707/18, Legalis 2286767; wyrok NSA z 27 marca 2019 r., I OSK 3151/18, Legalis 1901818; M. Nowikowska [w:] K. Chałbińska-Jentkiewicz, J. Kurek (red.), *Ustawa o Policji. Komentarz*, C.H. Beck Warszawa 2021, s. 434.

35 Przesłanka oczywistości nie może jednak być utożsamiana wyłącznie z przyznaniem się do popełnienia danego czynu przez policjanta-słuchacza. Ponadto może zaistnieć nawet wówczas, gdy nie przyznał się on do popełnienia danego czynu, ale oczywistość wynika z innych okoliczności zdarzenia. Por. wyrok NSA z 13 grudnia 2012 r., I OSK 735/12, Legalis 817456.

36 Por. wyrok NSA z 28 marca 2017 r., I OSK 624/16, Legalis 1637733; wyrok NSA z 28 listopada 2008 r., I OSK 1800/07, Legalis 182052; wyrok NSA z 24 października 2008 r., I OSK 1626/07, Legalis 207896.

37 „Możliwości przyjęcia oczywistości popełnienia czynu o znamionach przestępstwa nie można uzależniać od konieczności przeprowadzenia przez organ quasi-postępowania przygotowawczego” (Ł. Czebotar, Z. Gądzik, A. Łyżwa, A. Michałek, A. Świerczewska-Gąsiorowska, M. Tokarski, *Ustawa o Policji. Komentarz*, Wolters Kluwer Warszawa 2015, s. 428). Przedmiotową myśl można odnieść *per analogiam* do omawianej problematyki.

38 Ł. Czebotar, Z. Gądzik, A. Łyżwa, A. Michałek, A. Świerczewska-Gąsiorowska, M. Tokarski, *Ustawa...*, s. 428; M. Lew, *Policja*, [w:] W. Maciejko, P. Szustakiewicz

te rządzą się innymi regułami, a decyzje w nich zapadłe nie są relewantne z punktu widzenia przesłanki uzasadniającej usunięcie policjanta – słuchacza z kursu zawodowego podstawowego. Uznanie zatem czynu jako oczywistego z punktu widzenia przesłanki zawartej w § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. w żaden sposób nie oddziałuje także na postępowanie dyscyplinarne lub postępowanie w sprawie o wykroczenie, ani nie determinuje decyzji tam podjętych. Uznanie danego zdarzenia jako oczywiście wypełniającego znamiona wykroczenia lub przewinienia dyscyplinarnego, w kontekście jednego z warunków materializujących przesłankę uzasadniającą usunięcie policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego, nie wymaga bowiem szczegółowego odtworzenia przebiegu sekwencji zdarzeń na podstawie całokształtu zgromadzonych w sprawie dowodów, jak to ma miejsce w wymienionych postępowaniach³⁹. Jest ono całkowicie pozostawione uznaniu właściwego podmiotu, o którym mowa w § 44 ust. 1 rozporządzenia⁴⁰. Muszą jednak one wynikać z konkretnych okoliczności danego zdarzenia, które *prima facie* można uznać jako oczywiste⁴¹. Okoliczności te zatem muszą potwierdzać istniejące dowody, które w sposób jednoznaczny wskazują na zmaterializowanie się przesłanki objętej § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r.⁴²

Kolejnym warunkiem (niezbędnym do zmaterializowania się podstawy usunięcia policjanta słuchacza ze szkolenia zawodowego podstawowego) stanowiącym jeden z elementów przesłanki zawartej w § 43 ust. 3 pkt 1, wymagającym kumulatywnego zaistnienia z poprzednio wymienionymi, jest konieczność wykazania, że popełniony przez policjanta–słuchacza czyn uniemożliwia jego dalszy udział w tym szkoleniu. W tym również przypadku prawodawca nie sprecyzował ani też nie wskazał okoliczności, które umożliwiałyby ustalenie, że stanowią przeszkodę dla dalszego uczestnictwa policjanta w szkoleniu. Przesłanka ta ma charakter klauzuli generalnej, czyli sformułowania o nieostrych granicach znaczeniowych. Niemniej jednak

(red.), *Stosunek służbowy w formacjach mundurowych*, C.H. Beck, Warszawa 2015, s. 44 – rozważania te odnoszą się do podstawy zwolnienia, o której mowa w art. 41 ust. 2 pkt 8 ustawy o Policji, ale można je odnieść *per analogiam* do omawianej problematyki.

39 Por. wyrok NSA z 8 stycznia 2016 r., I OSK 2035/14, Legalis 140997.

40 Por. wyrok NSA z 28 sierpnia 2008 r., I OSK 1246/07, Legalis 139651.

41 Por. wyrok NSA z 29 stycznia 2020 r., I OSK 3524/18, Legalis 2357238; wyrok NSA z 17 lipca 2018 r., I OSK 1371/17, Legalis 1823446.

42 Por. wyrok NSA z 7 sierpnia 2018 r., I OSK 2224/16, Legalis 1814484; a także M. Nowikowska [w:] *Ustawa...*, s. 434; K. Chałbińska-Jentkiewicz, J. Kurek (red.), P. Szustakiewicz, *Stosunki...*, s. 290.

nie może zostać pominięta w procesie podejmowania decyzji w stosunku do policjanta-słuchacza, który popełnił czyn o znamionach wykroczenia lub przewinienia dyscyplinarnego. Jest ona tak samo istotna jak wykazanie oczywistości popełnionego przez policjanta czynu, bowiem tylko spełnienie wszystkich warunków objętych przesłanką z § 43 ust. 3 pkt 1 r stanowi podstawę (pozwala) podjęcia rozstrzygnięcia wobec sprawcy, które na nowo określi jego status służbowy, tj. usunie go ze szkolenia zawodowego podstawowego, a tym samym wyłączy go z grona słuchaczy tego szkolenia. Nie budzi jednak wątpliwości, że mogą to być zarówno okoliczności o charakterze podmiotowym, a więc dotyczące *stricte* policjanta i posiadanych przez niego przymiotów (albo ich braku), jak również przedmiotowym, mającym związek z charakterem czynu, który zaistniał oraz jego związku z osobą kursanta, a także wpływu wymienionych okoliczności (elementów) na pozostałych słuchaczy, nie tylko uczestniczących w tym samym szkoleniu co policjant, który popełnił czyn, ale i innych odbywających inne szkolenia w szkole policyjnej lub ośrodku szkolenia Policji.

Nie oznacza to, że policjant musi być w każdym przypadku nieomylny, bowiem każde jego potknięcie może skutkować zwolnieniem go z kursu zawodowego podstawowego. Ustanowione przesłanki obligujące albo uprawniające do takiego zwolnienia stać się mają gwarancją zabezpieczenia interesu służby. Policjant, który nabędzie kwalifikacje zawodowe podstawowe, będzie również uprawniony do podejmowania czynności służbowych względem członków społeczeństwa. Skoro ma kontrolować innych w zakresie przestrzegania prawa i norm społecznych, sam musi być wzorem dla innych⁴³. Ochrona dobra służby ma zatem zabezpieczać przed ewidentnymi, niebudzącymi wątpliwości i skrajnymi incydentami, które stanowić będą przykład naruszenia podstawowych zasad, do przestrzegania których funkcjonariusz zobowiązał się składając rotę ślubowania⁴⁴, stanowiących dobitny przykład ich naruszenia, lekceważącego stosunku do nich, jak również do funkcji, którą pełni, a które immanentnie związane są z posiadanymi przymiotami niezbędnymi do służby w Policji. Ma to oczywiście, co zostało już zaakcentowane, kluczowe znaczenie w odniesieniu

43 Nie można także zapominać o tym, że przez działania funkcjonariuszy publicznych kształtuje się również obraz państwa i autorytet jego organów (wyrok TK z 10 kwietnia 2002 r., K 26/00, Legalis 53826).

44 „Zobowiązanie to nie jest tylko deklaracją, ale oznacza, że «policjant zobowiązany jest dochować obowiązków wynikających z rotę złożonego ślubowania»” (wyrok NSA z 10 lutego 2021 r., I OSK 1056/11, Legalis 448397). Zob. także wyrok NSA z 24 stycznia 2007 r., I OSK 664/06, Legali 657705.

do nowoprzyjętych funkcjonariuszy, którzy na samym początku swojej służby winni wykazywać się aktywnością w zakresie podnoszenia swojej świadomości prawnej, zwłaszcza, że stanowi to jeden z podstawowych ich obowiązków⁴⁵. Zatem nawet niedoświadczony w służbie funkcjonariusz nie może zasłaniać się niewiedzą. Należy podkreślić, że osoba wstępująca w szeregi Policji składa oświadczenie o dobrowolnym poddaniu się szczególnego rodzaju reżimowi, które zobowiązuje ją do posłuszeństwa i poddania się regułom obowiązującym w tej organizacji, zawartym nie tylko w przepisach powszechnie obowiązujących, ale także wewnętrznych, jak również w wydawanych rozkazach i poleceniach, które przełożeni lub policjanci starsi stopniem wydają wobec niej służbowo. Dotyczy to zatem m.in. takich zachowań, które stanowiłyby o oczywistym, a wobec tego niebudzącym wątpliwości złamaniu zasad obowiązujących w formacji mającej charakter hierarchiczny, które świadczyłyby ewidentnie o niechęci lub niemożności podporządkowania się szczególnemu reżimowi, tak charakterystycznemu dla formacji zmilitaryzowanych, w tym w szczególności polegających na naruszeniu przepisów określających zasady pobytu w szkole policyjnej lub w ośrodku szkolenia Policji, zarówno w czasie odbywania zajęć dydaktycznych, jak również poza służbą (w czasie wolnym od zajęć), właściwym uczestnictwie w tych zajęciach, obowiązku podnoszenia swoich umiejętności, etc. Kierunkowe działanie nastawione na łamanie tych reguł może niewątpliwie być świadectwem tego, że istnieją uzasadnione wątpliwości, czy policjant taki posiada przymioty niezbędne do służby w Policji, w tym nieposzlakowaną opinię, a także zdolność do służby w formacji uzbrojonej podległej szczególnej dyscyplinie służbowej, której gotów jest się podporządkować (art. 25 ust. 1 ustawy o Policji).

Warto także zaakcentować, co zostało już wcześniej powiedziane: usunięcie policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego skutkuje tym, że nie może on zostać na nie skierowany ponownie (§ 46 ust. 2 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r.). Nieukończenie szkolenia zawodowego podstawowego powoduje, iż nie posiada on żadnych kwalifikacji zawodowych (nawet podstawowych). Nie może wobec tego zostać mianowany na inne stanowisko służbowe niż kursant – tylko to stanowisko nie wymaga posiadania żadnych kwalifikacji zawodowych (art. 34 ust. 1 ustawy o Policji w zw. § 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. w sprawie wymagań w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i stażu służby, jakim powinni odpowiadać policjanci na stanowiskach komendantów Policji

45 Zgodnie z § 22 załącznika do zarządzenia nr 805 Komendanta Głównego Policji z 31 grudnia 2003 r. – „policjant powinien stale doskonalić i uzupełniać swoją wiedzę oraz umiejętności zawodowe”.

i innych stanowiskach służbowych oraz warunków ich mianowania na wyższe stanowiska służbowe). Usunięcie policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego przed uzyskaniem przez niego kwalifikacji zawodowych podstawowych, jak również brak możliwości ponownego skierowania go na to szkolenie, wobec braku możliwości podejmowania i wykonywania przez niego podstawowych zadań służbowych, uniemożliwia w sposób oczywisty właściwe jego zagospodarowanie. Policjant taki niewątpliwie nie jest przydatny do służby, a to w sposób bezsprzeczny narusza ważny interes służby, a zarazem wypełnia przesłankę do rozwiązania z nim stosunku służbowego na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5 ustawy o Policji. Utrzymanie zatrudnienia takiego przedstawiciela władzy godzi w oczywisty sposób w wymienione wyżej dobro prawne, a w szerszym aspekcie sprzeczne jest także z interesem społecznym. Niemożność efektywnego wykorzystania funkcjonariusza w służbie skutkuje koniecznością zastąpienia go inną osobą, która będzie w stanie ukończyć szkolenie zawodowe podstawowe, a w dalszej kolejności, w ramach adaptacji zawodowej, będzie w stanie wykonywać podstawowe czynności służbowe w jednostce organizacyjnej Policji, w której będzie pełnić służbę. Odmienne stanowisko nie wytrzymuje krytyki, bowiem akcentowałoby wyłącznie element socjalny w zatrudnieniu funkcjonariuszy. W rzeczywistości zatrudnienie ma służyć realizacji zadań Policji. Formacja ta nie została bowiem utworzona w celu zatrudnienia policjantów, ale zatrudnienie ma umożliwić realizację zadań Policji przez członków tej organizacji. Uposażenie ma z kolei stanowić ekwiwalent za czas poświęcony na świadczenie służby oraz rekompensować pełną dyspozycyjność i gotowość do podjęcia czynności służbowych nawet z narażeniem życia lub zdrowia.

W sytuacji natomiast ustalenia nieprzydatności funkcjonariusza do dalszego pełnienia służby, mającej trwały charakter, konieczne jest przyznanie prymatu interesowi służby (dobru służby). Z uwagi na cele i zadania Policji góruje on nad partykularnym interesem samego policjanta. W interesie służby jest bowiem, by służbę pełnili wyłącznie ci policjanci, którzy są w pełni zdolni do realizacji zadań i celów stawianych przed tą formacją. Warto również zaznaczyć, że chociaż podstawa zawarta w art. 41 ust. 2 pkt 5 ustawy o Policji stanowi fakultatywną podstawę zwolnienia ze służby, a zatem umożliwia (a nie zobowiązuje) do zwolnienia funkcjonariusza, gdy wymaga tego ważny interes służby, to jednak wobec podniesionych argumentów, w sytuacji usunięcia policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego, decyzja o jego zwolnieniu jest bezsprzecznie koniecznością. Niewątpliwie brakuje podstaw do kontynuowania zatrudnienia z policjantem, który nie może i nie będzie mógł efektywnie pełnić służby.

Warto na marginesie zaznaczyć, że rozporządzenie MSWiA z 19 czerwca 2007 r. nie określa szczegółowo, w jaki sposób winny być dokumentowane okoliczności, które uzasadniałyby sporządzenie rozkazu o wyłączeniu policjanta-słuchacza ze stanu słuchaczy szkolenia zawodowego podstawowego. Nie może jednak budzić wątpliwości, że wydany w tym zakresie rozkaz winien posiadać swoje umocowanie w zgromadzonym materiale dowodowym. Ponadto, jak wynika wprost z § 44 ust. 2 pkt 3 i 7, powinien on nie tylko zawierać podstawę prawną usunięcia policjanta-słuchacza ze szkolenia, ale także powód tego usunięcia.

Przyczyny te powinny, jak się wydaje, znaleźć swoje odzwierciedlenie w uzasadnieniu rozkazu, które nie tylko świadczyłoby o tym, że przełożony wyjaśnił podwładnemu powody usunięcia ze szkolenia i wyłączenia go ze stanu słuchaczy, ale również to, że w sposób prawidłowy została zastosowana właściwa podstawa prawna uprawniająca tego przełożonego do skorzystania z przysługującego mu odpowiedniego instrumentu prawnego, w sytuacji zmaterializowania się przesłanki, która uprawnia go do podjęcia takiego działania wobec podwładnego. Należy przy tym podkreślić, że brak szczegółowych wskazań w pragmatyce służbowej odnoszących się do tego zagadnienia, w żadnej mierze nie zwalnia uprawnionego podmiotu od dokonania prawidłowych ustaleń, będących podstawą do podjęcia wyżej opisanego działania. Na przełożonym bowiem ciąży szczególny obowiązek dbałości o dobro służby, a więc powinien podejmować wyłącznie takie decyzje, które zabezpieczą ten interes we właściwy sposób⁴⁶. Ma to szczególne znaczenie w kontekście braku możliwości weryfikacji rozkazu o wyłączeniu podwładnego ze stanu słuchaczy szkolenia zawodowego podstawowego w administracyjnym toku instancji, jak również na drodze sądowoadministracyjnej. Każda sytuacja wymaga zatem analizy w ramach konkretnego studium przypadku i uwzględnienia wszystkich okoliczności mających wpływ na podjętą w stosunku do policjanta-słuchacza decyzji.

Podmiot, o którym mowa w § 44 ust. 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r., zobligowany jest wobec tego do każdorazowego skontrolowania (autokontroli), czy podjęte przez niego rozstrzygnięcie nie tylko mieści się w granicach przyznanego mu uprawnienia, a przede wszystkim, czy dokonał właściwej subsumpcji normy prawnej, tj. czy ustalony przez niego stan faktyczny prawidłowo został podciągnięty pod odpowiednią normę prawną, bądź czy

46 Zob. w szczególności § 7 pkt 4 oraz § 11 pkt 1 i 3 zarządzenia nr 30 Komendanta Głównego Policji w sprawie funkcjonowania organizacji hierarchicznej w Policji, t.j. Dz.Urz. KGP 2018, poz. 89 ze zm..

pozostaje w oczywistej opozycji do tej normy. Jest to o tyle istotne, że rozkaz ten może stać się źródłem kolejnych decyzji personalnych w odniesieniu do policjanta, który został usunięty ze szkolenia zawodowego podstawowego, w tym decyzji o rozwiązaniu z nim stosunku służbowego.

W uzupełnieniu należy jedynie zaznaczyć, że brak podstaw do weryfikowania rozkazu o wyłączeniu policjanta-słuchacza ze stanu słuchaczy szkolenia zawodowego podstawowego nie oznacza, że nie podlega on żadnej kontroli. Skoro jest szczególnego rodzaju poleceniem służbowym, niewątpliwie może zostać uchylony lub zmieniony przez sam podmiot, który wydał taki rozkaz, tj. przez Komendanta-Rektora Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, komendanta szkoły policyjnej albo komendanta wojewódzkiego (Stołecznego) Policji właściwego dla ośrodka szkolenia Policji, jeśli uznają, że w danych okolicznościach został on wydany w sposób nieprawidłowy, a także zakwestionowany przez ich przełożonego. Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o Policji Komendant Główny Policji jest przełożonym wszystkich funkcjonariuszy Policji. Wskazana norma prawna stanowi wystarczającą podstawę prawną umożliwiającą Komendantowi Głównemu weryfikowanie tego rodzaju rozstrzygnięć, w ramach hierarchicznej struktury organizacyjnej Policji i hierarchicznego podporządkowania podwładnych wobec ich przełożonego. Komendant Główny jest wobec tego uprawniony do wydawania w stosunku do swoich podwładnych wiążących rozkazów i poleceń służbowych, w szczególności takich, które modyfikują albo uchylają wydawanie przez nich rozkazy lub polecenia służbowe⁴⁷. Na marginesie należy również dodać, że podjęcie działania przez uprawnione podmioty może nastąpić zarówno z ich własnej inicjatywy, jak również na wniosek funkcjonariusza, którego taki rozkaz dotyczy. Pragmatyka służbowa nie przewiduje w tej kwestii żadnych szczególnych wymogów⁴⁸.

Wydanie takiego rozkazu, jeśli jest źródłem uruchomienia z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie zwolnienia policjanta ze służby w Policji na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5 ustawy o Policji, powinno być niewątpliwie uwzględnione w ustalonym przez organ administracyjny stanie faktycznym, jako okoliczność, która materializuje przesłankę umożliwiającą zwolnienie ze służby, gdy wymaga tego ważny interes służby. Zastrzec jednak należy, że

47 Może zatem w trybie nadzoru sprawowanego nad swoimi podwładnymi skorygować wydany przez nich rozkaz, jeśli w jego ocenie nie zmaterializowały się przesłanki uzasadniające danego przełożonego wymienione w § 44 ust. 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r. do jego wydania.

48 Poza obowiązkiem zachowania drogi służbowej – zgodnie z § 4 zarządzenia nr 30 KGP z 16 grudnia 2013 r.

organ administracyjny nie może bezkrytycznie i bezrefleksyjnie przyjmować faktu usunięcia kursanta ze szkolenia zawodowego podstawowego tylko na podstawie wydanego rozkazu o usunięciu go ze stanu słuchaczy danego szkolenia, jako wyłącznie tej okoliczności, która determinuje przyjęcie, że naruszone zostało dobro prawne, jakim jest ważny interes służby, jeśli rozkaz ten pozostaje w oczywistej sprzeczności z ustalonym w sprawie stanem faktycznym, tj. został wydany z przekroczeniem nadanych uprawnionemu podmiotowi kompetencji.

3. Zakończenie

Jak zaznaczono na wstępie, służba publiczna ma charakter selekcyjny. Oznacza to, że nie każda osoba zgłaszająca gotowość do jej pełnienia musi zostać do niej dopuszczona. Nie każda również osoba przyjęta do służby ma zagwarantowane nieograniczone w czasie prawo zatrudnienia w odpowiedniej formacji, niezależnie od okoliczności zaistniałych w trakcie pełnionej przez nią służby. Służba publiczna nie jest bowiem zwykłą pracą najemną⁴⁹, ale, jak sama nazwa wskazuje, jest służbą dla społeczeństwa. Każdy funkcjonariusz publiczny powinien legitymować się określonego rodzaju przymiotami niezbędnymi do jej pełnienia. Przymioty te mają świadczyć o tym, że dana osoba jest z jednej strony uprawniona do reprezentowania wobec społeczeństwa odpowiedniej formacji, w której pełni służbę, z drugiej strony jego osoba musi budzić zaufanie i pogłębiać autorytet organizacji, którą reprezentuje.

Stąd też konieczność permanentnego weryfikowania przymiotów, jakimi musi legitymować się każdy funkcjonariusz. Ma to szczególne znaczenie w odniesieniu do nowo przyjętych funkcjonariuszy, którzy zobowiązani są do odbycia służby przygotowawczej. W tym okresie kierowani są na szkolenie zawodowe podstawowe, celem uzyskania nie tylko kwalifikacji niezbędnych do podjęcia podstawowych czynności służbowych, ale również w trakcie takiego szkolenia weryfikowana jest ich zdolność do służby w formacji zmilitaryzowanej podległej szczególnego rodzaju reżimowi, któremu dobrowolnie zobowiązali się poddać. Podlegają oni ocenie w wielu płaszczyznach, w tym m.in. badane są ich możliwości i zdolność do nabycia kwalifikacji zawodowych. Niemniej istotna jest także ocena ich postawy etyczno-moralnej. Podkreślenia bowiem wymaga, że funkcjonariusz posiadający odpowiednie kwalifikacje, a zatem zdolny do podejmowania czynności służbowych uprawniony jest do

49 W. Kotowski, *Ustawa...*, s. 380.

kontrolowania przestrzegania przepisów prawa przez członków społeczeństwa, a także reagowania na wszelkie objawy łamania przepisów prawa lub norm społecznych. Niewątpliwie tego rodzaju czynności mogą być wykonywane wyłącznie przez osoby posiadające wysokie kwalifikacje etyczno-moralne. Osoba egzekwująca przestrzeganie takich norm sama musi być zatem wzorem do naśladowania.

Nie budzi zatem wątpliwości, że wstępna weryfikacja przymiotów, którymi musi legitymować się policjant, dokonana w związku z przyjęciem do służby, nie kończy tego procesu. Jego kontynuacja odbywa się w toku pełnionej przez policjanta służby. Istotne jest również to, że szczególnie musi być ona zintensyfikowana jeszcze przed tym jak funkcjonariusz nabędzie kwalifikacje do podjęcia czynności służbowych, bowiem ich nabycie wiąże się z uzyskaniem określonych kompetencji, w tym do użycia środków przymusu bezpośredniego (a w szczególności do użycia broni palnej). Formacja, jaką jest Policja, musi natomiast utwierdzać społeczeństwo w przekonaniu, że uprawnienia, o których mowa, będą przysługiwać wyłącznie osobom o najwyższych kwalifikacjach, które nie będą ich nadużywać.

Ustanowienie w pragmatyce służbowej mechanizmów zobowiązujących albo umożliwiających usunięcie policjanta ze szkolenia, w tym ze szkolenia zawodowego podstawowego, stanowić ma m.in. gwarancję, że kwalifikacje uzyskane przez dany funkcjonariusz zostały przydzielone osobie w pełni zdolnej do dalszej efektywnej służby. Zdarzenia materializujące przesłanki do obligatoryjnego lub fakultatywnego usunięcia policjanta ze szkolenia albo świadczą o braku zdolności danego przedstawiciela władzy do ich uzyskania, albo są wynikiem jego niewłaściwego zachowania. W niniejszym opracowaniu skoncentrowano się wyłącznie na jednej takiej przesłance zawartej w § 43 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia MSWiA z 19 czerwca 2007 r., bowiem jest ona w praktyce jedną z częściej stosowanych podstaw uzasadniających usunięcie policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego.

Trudno w ramach tylko jednego opracowania odnieść się do wszystkich aspektów tego zagadnienia. Zwrócono wobec tego uwagę na warunki, jakie wypełniają tę przesłankę. Dopiero ich kompleksowe spełnienie umożliwia bowiem zastosowanie instytucji usunięcia policjanta ze szkolenia, a tym samym wydanie przez uprawniony podmiot rozkazu o wyłączeniu policjanta-słuchacza ze stanu słuchaczy tego szkolenia. Analiza tych warunków, a tym samym przesłanki określonej w wyżej wymienionym przepisie jest o tyle istotna, że w sytuacji nieukończenia szkolenia zawodowego podstawowego policjant nie uzyskuje kwalifikacji zawodowych podstawowych, a co za tym idzie, nie posiada uprawnień do podejmowania czynności służbowych. Nie może wobec tego efektywnie pełnić służby.

Z pola widzenia nie może zniknąć to, że popełnienie przez policjanta-słuchacza czynu o znamionach wykroczenia lub przewinienia dyscyplinarnego może świadczyć także o utracie przez niego nieposzlakowanej opinii lub o braku zdolności do służby w formacjach zmilitaryzowanych podległych szczególnej dyscyplinie. Skutkuje to koniecznością podjęcia wobec niego decyzji o jego zwolnieniu ze służby. Nieodpowiednie byłoby kontynuowanie z policjantem zatrudnienia, zwłaszcza że nie może on po usunięciu ponownie zostać skierowany na szkolenie zawodowe podstawowe, a nie mając kwalifikacji zawodowych podstawowych, nie może efektywnie pełnić służby. Niezgodne z przepisami pragmatyki służbowej byłoby również kontynuowanie stosunku służbowego z osobą niespełniającą wymogów do jej pełnienia. Nie budzi zatem wątpliwości, że usunięcie policjanta-słuchacza ze szkolenia zawodowego podstawowego pociąga za sobą także inne daleko idące konsekwencje, niż tylko samo usunięcie ze szkolenia. I chociaż podstawa zwolnienia zawarta w art. 41 ust. 2 pkt 5 ustawy o Policji uprawnia a nie zobowiązuje do zwolnienia policjanta, w sytuacji gdy wymaga tego ważny interes służby, to bezsprzecznie w sytuacji usunięcia policjanta-słuchacza ze szkolenia zawodowego podstawowego, jej zastosowanie jest koniecznością. Warto również zwrócić uwagę, że to działanie potwierdza okoliczność, że policjant został usunięty z tego szkolenia i to on winien być źródłem podjęcia wobec takiego policjanta kolejnych decyzji kadrowych.

Słabością rozwiązania przyjętego w pragmatyce służbowej jest brak określonej wprost stosownymi przepisami rozporządzenia procedury weryfikacji podjętego rozkazu o wyłączeniu policjanta-słuchacza ze stanu słuchaczy szkolenia. Niewątpliwie uprawniony podmiot może dokonać autokontroli i samodzielnie zmodyfikować uprzednio podjętą przez niego decyzję. Może tego dokonać również przełożony tego podmiotu. Z uwagi jednak na daleko idące konsekwencje, jakie może wywołać usunięcie policjanta ze szkolenia zawodowego podstawowego⁵⁰, wydaje się zasadne ustanowienie w pragmatyce służbowej *expressis verbis* pewnych instrumentów umożliwiających kontrolę takiego rozkazu. *De lege ferenda*, należałoby zastanowić się nad pewnym

50 Konsekwencje dla policjanta mogą oczywiście zaistnieć również w sytuacji usunięcia z innego rodzaju szkoleń, lecz w takich przypadkach istotne znaczenie będą miały przepisy regulujące odpowiedzialność dyscyplinarną – bowiem policjant, popełniając wykroczenie lub przewinienie dyscyplinarne, mimo usunięcia z określonego rodzaju szkolenia, może nadal pełnić służbę, bo posiada kwalifikacje zawodowe podstawowe. Reguły odpowiedzialności dyscyplinarnej są zatem wystarczającym instrumentem stanowiącym reakcję na popełniony przez niego czyn.

mechanizmem dwustopniowej kontroli takiego rozkazu. Umożliwiłoby to organowi administracyjnemu, prowadzącemu postępowanie administracyjne w sprawie zwolnienia ze służby na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5 ustawy o Policji, przyjęcie, że dwukrotnie zweryfikowany rozkaz o wyłączeniu policjanta ze stanu słuchaczy szkolenia zawodowego podstawowego został wydany przez uprawniony podmiot, a także na podstawie i w granicach przepisów prawa.

Bibliografia

Akty prawne

- Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, t.j. Dz.U. 2021, poz. 735 ze zm.
- Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń, t.j. Dz.U. 2021, poz. 281 ze zm.
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, t.j. Dz.U. 2021, poz. 1882.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, t.j. Dz.U. 2021, poz. 2345 ze zm.
- Zarządzenie nr 805 Komendanta Głównego Policji z dnia 31 grudnia 2003 r. w sprawie „Zasad etyki zawodowej policjanta”, Dz.Urz. KGP 2004 Nr 1, poz. 3.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie wymagań w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych i stażu służby, jakim powinni odpowiadać policjanci na stanowiskach komendantów Policji i innych stanowiskach służbowych oraz warunków ich mianowania na wyższe stanowiska służbowe, Dz.U. 2007 Nr 123, poz. 857 ze zm.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji, Dz.U. 2007 Nr 126, poz. 877 ze zm.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 14 maja 2013 r. w sprawie szczegółowych praw i obowiązków oraz przebiegu służby policjantów, t.j. Dz.U. 2020, poz. 1113 ze zm.
- Zarządzenie nr 30 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 grudnia 2013 r. w sprawie funkcjonowania organizacji hierarchicznej w Policji, t.j. Dz.Urz. KGP 2018, poz. 89 ze zm.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 kwietnia 2021 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowych

warunków odbywania szkoleń zawodowych oraz doskonalenia zawodowego w Policji, Dz.U. 2021, poz. 647.

Orzecznictwo

- Wyrok SN z 1 października 1977 r., I CR 530/77, niepubl.
Wyrok TK z 10 maja 2000 r., K 21/99, Legalis 47842.
Wyrok TK z 10 kwietnia 2002 r., K 26/00, Legalis 53826.
Wyrok NSA z 24 stycznia 2007 r., I OSK 664/06, Legalis 657705.
Wyrok NSA z 28 sierpnia 2008 r., I OSK 1246/07, Legalis 139651.
Wyrok NSA z 24 października 2008 r., I OSK 1626/07, Legalis 207896.
Wyrok NSA z 28 listopada 2008 r., I OSK 1800/07, Legalis 182052.
Wyrok NSA z 9 lipca 2009 r., I OSK 1219/08, Legalis 225503.
Wyrok SN z 20 października 2009 r., III KK 247/09, Legalis 288300.
Wyrok SN z 20 października 2009 r., III KK 267/09, Legalis 453411.
Wyrok SN z 20 października 2009 r., III KK 283/09, Legalis 453418.
Wyrok SN z 5 listopada 2009 r., III KK 269/09, Legalis 309940.
Wyrok WSA w Krakowie z 23 sierpnia 2012 r., III SA/Kr 1483/11, Legalis 866455.
Wyrok WSA w Warszawie z 7 listopada 2012 r., II SA/Wa 1353/12, Legalis 830125.
Wyrok NSA z 13 grudnia 2012 r., I OSK 735/12, Legalis 817456.
Wyrok NSA z 8 stycznia 2016 r., I OSK 2035/14, Legalis 140997.
Wyrok NSA z 2 sierpnia 2016 r., I OSK 488/15, Legalis 1511831.
Wyrok WSA w Warszawie z 26 stycznia 2017 r., II SA/Wa 1457/16, Legalis 1722135.
Wyrok NSA z 28 marca 2017 r., I OSK 624/16, Legalis 1637733.
Wyrok WSA w Warszawie z 18 maja 2017 r., II SA/Wa 201/17, Legalis 1631116.
Wyrok NSA z 17 lipca 2018 r., I OSK 1371/17, Legalis 1823446.
Wyrok NSA z 7 sierpnia 2018 r., I OSK 2224/16, Legalis 1814484.
Wyrok NSA z 28 lutego 2019 r., I OSK 950/17, Legalis 1940424.
Wyrok NSA z 27 marca 2019 r., I OSK 3151/18, Legalis 1901818.
Wyrok NSA z 16 stycznia 2020 r., I OSK 3076/18, Legalis 2287521.
Wyrok NSA z 16 stycznia 2020 r., I OSK 3430/18, Legalis 2287525.
Wyrok NSA z 29 stycznia 2020 r., I OSK 3524/18, Legalis 2357238.
Wyrok NSA z 29 stycznia 2020 r., I OSK 3707/18, Legalis 2286767.
Wyrok NSA z 10 lutego 2021 r., I OSK 1056/11, Legalis 448397.

Literatura

- Chałbińska-Jentkiewicz K., Kurek J. (red.), *Ustawa o Policji. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2021.
- Czebotar Ł., Gądzik Z., Łyżwa A., Michałek A., Świerczewska-Gąsiorowska A., Tokarski M., *Ustawa o Policji. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2015.
- Daniluk P., *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2019, Legalis.
- Gacek P., *Nawiązanie stosunku służbowego z funkcjonariuszem Policji*, „Administracja. Teoria – Dydaktyka – Praktyka” 2011, nr 2(23), s. 68-93.
- Gacek P., *Niewykonanie rozkazu lub polecenia jako podstawa odpowiedzialności dyscyplinarnej funkcjonariusza Policji*, „Policja. Kwartalnik Kadry Kierowniczej Policji” 2018, nr 4, s. 32-47.
- Gacek P., *Polecenie prokuratora wydane Policji na podstawie art. 15 § 1 k.p.k. (wybrane zagadnienia)*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2018, nr 4 s. 81-105.
- Grześków M., *Nawiązanie stosunków zatrudnienia w służbach zmilitaryzowanych*, C.H. Beck, Warszawa 2020.
- Kotowski W., *Ustawa o Policji. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa 2008.
- Kuczyński T., Mazurczak-Jasińska E., Stelina J., *Stosunek służbowy*, System Prawa Administracyjnego, t. 11, C.H. Beck, Warszawa 2011.
- Lew M., *Policja*, [w:] W. Maciejko, P. Szustakiewicz (red.), *Stosunek służbowy w formacjach mundurowych*, C.H. Beck, Warszawa 2015, s. 11-48.
- Maciejko W., Korcz-Maciejko A., *Postępowanie w sprawach osobowych w Policji*, Gaskor, Wrocław 2010.
- Opaliński B., Szustakiewicz P., *Policja. Studium administracyjnoprawne*, Elipsa, Warszawa 2013.
- Sobczyk A. (red.), *Kodeks pracy. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2020, Legalis.
- Szustakiewicz P., *Stosunki służbowe funkcjonariuszy służb mundurowych i żołnierzy zawodowych jako sprawa administracyjna*, Diffin, Warszawa 2012.
- Wieczorek M., *Charakter prawny stosunków służbowych funkcjonariuszy służb mundurowych*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2017.

Netografia

- Oczywisty [hasło], [w:] *Słownik Języka Polskiego*, <https://sjp.pwn.pl/szukaj/oczywisty.html> [dostęp: 11.11.2021].